

TIPOGRAFI EĞİTİMİNE ÇALIŞTAYLARIN KATKISI: BİR ÇALIŞTAY ÖRNEĞİ^{1*}

Pembe AKTÜRK

Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü, senpembesen@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1888-5754

Aktürk, Pembe. "Tipografi Eğitimine Çalıştayların Katkısı: Bir Çalıştay Örneği". Sanat Eğitimi Dergisi, 11/1 (2023 Bahar): s. 47-56. doi: 10.7816/sed-11-01-05

ÖZ

Tipografi, yazının alıcıya iletilmesi ve etkileyici biçimde sunulmasında kullanılan en değerli iletişim, tasarım unsurudur. Gelişen teknoloji, matbaanın icadıyla birlikte ortaya çıkan tipografi teriminin etki alanı ve sınırlarının hızlı bir şekilde genişlemesini sağlamıştır. Tipografi alanındaki bu gelişimi ve değişimi takip edebilmek planlı eğitim öğretim yılı içindeki ders saatlerinin yanında yapılan ders dışı etkinliklerin artırılmasıyla mümkündür. Bir uygulamalı bilimsel öğretim tekniği olan çalıştaylar; eleştirel, demokratik, esnek, deneye açık, süreç odaklı, işbirlikçi yapılarıyla eğitime katkı sağlamaktadır. Bu araştırmada, çalıştayların tipografi eğitimine katkısı Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü 4. Sınıf öğrencilerinden oluşan 20 kişilik bir grupla gerçekleştirilen "Fobiler Konulu Tipografi Çalıştayı" üzerinden örneklendirilerek anlatılmıştır. Çalıştay, 2 haftalık bir zaman diliminde haftada 4'er saat olacak şekilde 8 saatlik bir çalışma sürecinde tamamlanmıştır. Bu araştırmaya dahil edilen örnek tasarımlar çalıştayda tasarlanan 21 çalışma arasından rastgele seçilmiştir. Seçilen tipografik çalışmalar "Arithmophobia, Araknofobi, Astraphobia, Apiphobia, Barophobia, Dinofobi, Megalafobi, Microphobia, Nyctophobia, Obesofobi" gibi patalojik korkular hakkındadır. Kısa bir zaman diliminde çalıştay kapsamında hızlı bir şekilde üretilen tipografik fobi afişlerinin çalışılan konu bağlamında ve aynı zamanda tipografinin etkili, yaratıcı, uygun kullanımı hakkında öğrencileri beslediği görülmüştür. Bu doğrultuda öğrencilerin-katılımcıların kendini özgür hissettiği, paylaşarak ürettiği, yaratıcılıkta yeni bağlantılar keşfettiği, deneyimlediği, özgün üretimler yaptığı çalıştayların eğitime dahil edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tipografi, Tipografi Eğitimi, Çalıştay

Makale Bilgisi:

Geliş: 17 Şubat 2023

Düzeltilme: 28 Mart 2023

Kabul: 27 Mayıs 2023

© 2023 sed. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Başlangıçta kayıt tutmak gibi basit bir ihtiyaçtan doğan yazı, zamanla gelişerek yalnızca bilgi kaydedip aktarmanın değil aynı zamanda tasarımın da en değerli elamanlarından biri olmuştur. Tipografi, yazı ve yazı ile ilgili teknik, görsel ve estetik düzenlemeleri de kapsayan bir sanat alanıdır. Uçar (2019)'a göre "tipografi, harf ve yazı karakterlerinin, bunların ilişki ve kombinasyonlarının kullanıldığı geniş bir kültürün adıdır" (s. 194). Geleneksel tipografi anlayışına göre grafik tasarımda tipografinin görevi açık, anlaşılır, sade, okunaklı gürültüsüz ve sorunsuz iletişim kurdurmak iken günümüzde tipografi tek başına sanatın ve tasarımın öznesi, nesnesi olabilen, farklı disiplinler ile ilişki kurabilen, bir sanat alanı olarak görülmektedir. Grafik tasarım alanında üretim yapanlar, projelerinde tipografinin imkanlarını kullanarak oldukça başarılı sonuçlar elde edebilmektedir. Yaşamımızı ve bizi kuşatan tipografi, gelişen teknoloji ve genişleyen medya çeşitliliğiyle birlikte daha görünür, daha önemli bir durumdadır ve "bugün yaşamımızın temel parçalarından biri" haline gelmiştir (Ambrose ve Harris, 2012, s.6). Anlamın taşıyıcısı olan, aktardıkları kavramı ve duygusunu izleyiciye geçirebilecek şekilde hazırlanmış bu tipografi çalışmaları, kavramsal tipografi adıyla da anılabilmektedir. Bu doğrultuda tasarım çalışmalarında verilen tipografik kararlar kavramı aydınlatmakta, açıklamakta ve anlamın taşıyıcısı olmaktadır. Düşüncenin görsel temsilleri olan harf formları usta eller tarafından estetik biçimde düzenlenerek duyguların taşıyıcısı, mesaj, mesajların görsel temsilleri haline dönüşebilmektedir. Böyle durumlarda tipografi, tasarımda ele alınan kavramın taşıyıcısına dönüşmektedir. Ambrose ve Harris (2014)'e göre "tipografi, bir tasarımın karakteri veya duygusal niteliği üzerindeki en etkili öğelerden biridir. Nötr bir etki oluşturabilir veya tutkuları harekete geçirebilir; sanatsal, politik, felsefi hareketleri sembolize edebilir veya organizasyonun kişiliğini ifade edebilir" (s. 5). Bu doğrultuda gelişen teknoloji ve gelişen anlamlandırma biçimleri kavramların işaret ettiği alanları genişletmektedir. Tipografi, grafik tasarım alanında eğitim görenler, tasarımcı adayları, tasarımcılar ve alanın ilgilileri için başlı başına bir tasarım elemanıdır. Tanrılara atfedilen bir buluş olan yazı ve onunla ilgili sanatsal, estetik, kavramsal, işlevsel düzenlemeleri de barındıran tipografi disiplinin yalnızca ders programında belirlenen akademik eğitim yılı içinde öğrencilere verilmesi yetersiz olabilmektedir. Tipografiye dair yaratıcı imkanların keşfedilmesi, tipografinin etkin kullanımının öğrenilmesi, bu konuda yapılacak ders dışı etkinlikler olan çalıştaylarla desteklenebilmektedir. Böylece tipografi eğitiminde yeni açılımlar, öğrenme, öğretme, tasarlama, üretme, biçimleri keşfedilebilecektir.

Çalıştaylar, konu edindikleri alanlara farklı açılardan bakmayı sağlaması, açık, eleştirel bir ortamda bilgi, deneyim ve duygunun paylaşılması, iş birliği içinde bir tasarım ve proje geliştirilmesine ortam ve imkân sağlaması açısından oldukça önemli "uygulamalı bilimsel öğretim tekniği" olarak görülmektedir (Şahan, s.194, 2011). "Çalıştay; daha çok yüksek düzeyli bilişsel süreçlerin kullanıldığı akademik bilgi aktarım uygulamalarında tercih edilen, uzmanlık alanlarına dönük bir uygulamadır" (Bağlantı 1). Çalıştaylar, eğitim kalitesini ve eğitim sürecindeki çıktıların kalitesini arttırmaktadır ve akademisyenler, alan uzmanları, resmi kurum ve kuruluşlar, eğitim kurumları, müze ve galeriler, özel şirketler, sivil toplum kuruluşları ve topluluklar vd. tarafından yapılabilmektedir. Çalıştayları yalnızca eğitim verilen kişiler, öğrenciler, katılımcılar açısından değerlendirmek oldukça kısır bir yaklaşım olacaktır çünkü çalıştaylar onu düzenleyen kişiler açısından oldukça faydalı demokratik eğitim ortamlarıdır. Bu doğrultuda eğitim kurumları, dışarıdan ya da kendi bünyesinde bulunan araştırmacı, akademisyen, alan uzmanı kişilerle eğitim programı dışında eğitimi güçlendiren ve pozitif katkı sağlayan çalıştaylar planlamalı ve uygulanmasına destek olmalıdırlar. İnce ve Işır Yarkataş (2017)'a göre "akademisyenlerin kendi kurumlarında sıklıkla çalıştaylar düzenlemelerinin mesleki açıdan da oldukça faydalı olacağına inanılmaktadır" (s.120).

Çalışmanın Amacı

Bu çalışma tipografi eğitiminde çalıştayların önemini vurgulamak, 11.06.2019 tarihinde Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü 4. Sınıf öğrencileri ile düzenlenen "tipografi çalıştayında" fobiler konusunda çalışılan tipografik çalışmaları alanın ilgilileriyle paylaşmak ve değerlendirmek için hazırlanmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Öğrenciler ile araştırmacı tarafından düzenlenen tipografi çalıştayında fobiler konusunda tipografik afişler hazırlanmıştır. 20 öğrencinin katıldığı çalıştayda toplam 21 tipografik afiş çalışması yapılmıştır. Katılımcılardan biri iki tasarım yapmıştır. Bu araştırma 21 çalışma arasından rastgele seçilen "Arithmophobia, Araknofobi,

Astraphobia, Apiphobia, Barophobia, Dinofobi, Megalafobi, Microphobia, Nyctophobia, Obesofobi" gibi on adet fobi kavramının çözümlendiği tipografik afiş çalışmasını kapsamaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada "Tipografi Çalıştayı" kapsamında elde edilen tipografik çalışmalar şekil ve içerik yönünden değerlendirilmiş, "Tipografi Çalıştayı"nda tasarımlarda kullanılmak üzere seçilen kavramlar, fobiler hakkındaki veriler nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme modeli ile elde edilmiştir. Doküman inceleme modeli bir konu ile ilgili basılı ve elektronik tüm belgeleri kapsamaktadır.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışma akademik eğitim öğretim yılı içinde okutulan dersler dışında yapılan atölye etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcılıklarını olumlu yönde etkilediğinin gösterilmesi ve bir gurup öğrencinin kısa sürede bir konu üzerinde yoğunlaşarak yaratıcı çözümler üretebileceğinin hatırlatılması açısından önemlidir. Daha önce yapılan çalışmalarda atölye çalışması gibi etkinliklerin öğrencileri, atölye yürütücüsü ve izleyicileri motive ettiği, zihinlerini yeniden yapılandırdığı görülmüştür.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Araştırma toplamda 10 afiş çalışması ile sınırlandırılmıştır. Kişisel Verilen Korunması Kanunu sebebiyle öğrencilerin isimleri yerine Latin alfabesindeki harfler, afişi yapanı tanımlamak amacıyla "Öğrenci A, Öğrenci B" şeklinde kullanılmıştır.

Tipografi Çalıştayı: Fobi Afişleri

Tasarımlar ilhamını sıradan ya da sıra dışı fark etmeksizin her konudan alabilmekte, bireyin içinde ya da dışında olduğu her konu sanatçılar ve tasarımcılar tarafından ele alınabilmektedir. Bu doğrultuda sipariş üzerine tipografik tasarımlar yapılabildiği gibi bir atölye ortamında patolojik korkuların tipografik olarak ele alınması da söz konusu olabilmektedir. Araştırmacı tarafından düzenlenen "Tipografi Çalıştayı"nda kavramsal olarak güçlü tipografik çözümler üretmede etkili olacakları öngörüsü ile çalışma konusu "fobiler" olarak belirlenmiştir. Nişanyan etimolojik sözlüğe göre fobi sözcüğü Fransızca "phobia" sözcüğünden alıntıdır ve "patolojik korku" anlamına gelmektedir (Bağlantı 2). "Fobi, bir şeye karşı duyulan korkunun, bireyin gündelik yaşamını olumsuz yönde etkilemesi hali" olarak tanımlanmaktadır. "Fobi kelimesi, Yunanca Phobos kelimesinden gelir. Phobos, Yunan mitolojisinde korku tanrısıdır" (Bağlantı 3). "Tipografi Çalıştayı"na katılan öğrenciler diledikleri ve tipografik olarak güçlü bir şekilde ifade edebilecekleri fobiyi seçme konusunda serbest bırakılmışlardır. Bu konuda kendilerine sınırlar çizilmemiş olmasının onların yaratıcılıklarına olumlu etkisi olacağı düşünülmüştür. Çalıştaya katılan öğrencilere tipografi konusunda genel bilgilendirme ve hatırlatmalar yapılmış, çalıştayı yön bilgisi sunulmuş, daha önce tasarlanmış yaratıcı tipografik çözümler üzerinde tartışılmıştır. "Tipografi Çalıştayı" 2 haftalık bir zaman diliminde haftada 4'er saat olacak şekilde 8 saatlik bir çalışma sürecinde tamamlanmıştır. Çalıştayı sonunda ortaya çıkan tasarımların tümü Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü Sergi Alanında sergilenmiştir.

Araknofobi (örümcek korkusu): Öğrenci A örümcek korkusunu tipografik olarak betimlediği bu afiş tasarımında korkunun imgesini harf formlarına dönüştürerek kullanmayı tercih etmiştir. Örümceğin bacaklarını harf formlarını oluşturmak için kıvrımış, esnetmiştir. Öğrenci A, "araknofobi" kelimesini bölerek tasarım yüzeyine yerleştirmeyi uygun bulmuş, kelimeyi bölerek kullandığı kısa çizgiyi de örümcek imgesini kullanarak yapmıştır. Herhangi bir fobide olduğu gibi "araknofobi" fobik kişinin korktuğu şeyle temas kurması yöntemi ile aşılabilir. Bu doğrultuda örümcek fobisinin örümcek imgesinin harf formu şeklinde stilize edilmesi ve yeniden düzenlenmesi ile anlatılması temas kurma, kurdurma, karşılaşma anlamında önemlidir. Korkunun imgesi okunabilir halde kavramı yine kendisi üzerinden anlatmaktadır. Afiş çalışmasında örümcek korkusunun rengi siyah olarak belirlenmiştir.

Aritmofobi (Sayılardan korkma, matematik kaygısı): Rakamlardan ya da belirli, özel rakamlardan korkma durumu olarak ifade edilen Aritmofobi Öğrenci B tarafından harf ve rakamların birlikte kullanıldığı bir kompozisyonda çözümlenmiştir. Dijital, piksel görünümlü bir yazı yüzü tercih edilerek dijital hesap makinesi ekran görüntüsüne vurgu yapılmıştır. Tasarlanan kavramın arka plan rengi hem korkuya hem de hesap makinesine atıfta bulunacak şekilde siyah tercih edilmiştir. "Aritmofobia" kavramında bulunan "A" ve "O" karakterleri yerine rakamlar yerleştirilmiştir. "A" gibi okunmayı mümkün kılan "4" rakamı "A" harfinin yerine "O" gibi

okunmayı mümkün kılan "0" rakamı "O" harfinin yerine kullanılmıştır. Afişte tipografinin görsel temsilleri olan harf ve rakamlar aynı anda kavramı ve anlamı ifade etmektedir.

Görsel 1-2. Öğrenci A tarafından hazırlanan "Araknofobi Afişi", Öğrenci B tarafından hazırlanan "Aritmofobi Afişi" 2019 (Pembe Aktürk Arşivi)

Apiphobia (Arılardan korkma ve nefret etme): Öğrenci C tarafından hazırlanan afişte tipografik ifade biçimini korkunun imgesi olan arı oluşturmaktadır. "Apiphobia" kavramı arı formunda tasarlanmış, arıyı temsil eden sarı ve siyah renkler harf formlarını renklendirmede kullanılmıştır. Apiphobia kelimesinin başında ve sonunda bulunan "a" harflerinin yatay çizgileri ise arının formunu oluşturmada önemli bir katkı sağlamış arının ağız ve iğne kısmını oluşturmuşlardır. "Apiphobia" kavramı arının gövde kısmını oluşturmuş şeffaf kanatlar geri planda ele alınmıştır.

Astraphobia (gök gürültüsü ve şimşekten korkma): Öğrenci D tarafından tasarlanan "Astraphobia" kavramının tipografik ifadesi, korkunun kaynağı olan şimşekğin görüntüsünden faydalanılarak hazırlanmıştır. Şimşek görüntüsünde düzenlenen harfler bölünerek afiş yüzeyine yerleştirilmiştir. Afiş rengi siyah olarak tercih edilmiş, böylelikle şimşekten korkma fobisi izleyiciye etkili bir biçimde yansıtılmaya çalışılmıştır.

Görsel 3-4. Öğrenci C tarafından hazırlanan "Apiphobia Afiş", Öğrenci D tarafından hazırlanan "Astrophobia Afiş" 2019 (Pembe Aktürk Arşivi)

Barophobia (Yer çekimi korkusu): Yer çekimi korkusu, şeylerin düşüşüne sebep olacağı, ölüm ve yaralanmalarla ilgili kaygı duyma durumudur. Öğrenci E tarafından tipografik olarak çözümlenen "Barophobia" kavramı siyah bir zemin üzerinde konumlandırılmıştır. Yer çekimi cisimlerin yere düşme eğilimidir ve bu eğilim "Barophobia" kavramının tipografik ifadesinde, kelimenin bir kısmı sabitken diğer harflerin düşüyormuş gibi tasarlanmasıyla gösterilmiştir. Harf formlarının düşüş hissini, titreşimlerinin verilmesi için kelimenin "phobia" kısmında bulunan harflerin arkasına harf formlarının saydam kopyaları yerleştirilmiştir.

Dinofobi (Baş dönmesi korkusu): Öğrenci F tarafından hazırlanan, baş dönmesi ve vertigo konusundaki aşırı hassasiyet ve korkuyu ifade eden "Dinofobi" kelimesi bölünerek afiş yüzeyine yerleştirilmiştir. İzleyiciye baş dönmesi hissini geçirebilmek ve kavramı doğru ifade edebilmek için harf formları deforme edilmiş ve harf formunu oluşturan çizgiler bulanıklaştırılmıştır. Afiş çalışmasına bir süre bakıldığında baş dönmesi hissi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kavramın tipografik ifadesi güçlüdür.

Görsel 5-6. Öğrenci E tarafından hazırlanan "Barophobia Afişi", Öğrenci F tarafından hazırlanan "Dinofobi Afişi" 2019 (Pembe Aktürk Arşivi)

. **Microphobia (Mikrop ve küçük böcekler korkusu):** Öğrenci G tarafından hazırlanan mikrop, küçük böcekler, küçük şeylerden korkma ve aşırı hassasiyet geliştirme kavramı olan "Microphobia" miniskül harflerin kullanımıyla çözümlenmiştir. Kavramı oluşturan harfler, beyaz bir zemin üzerine, tasarım alanının alt köşesine dağınık bir şekilde yerleştirilmiştir. Tipografik düzen bu haliyle görünmesi zor olan mikrop ve küçük zararlılara atıfta bulunmaktadır. Afiş çalışmasında anlatı alanının yalnızca yaklaşık yüzde beşlik bölümünün kasıtlı kullanımı ele alınan kavramın izleyiciye aktarılmasında önemli bir rol oynamıştır. Görülmesi zor olan mikrom, bakteri ve küçük zararlılar görünmeme kavramı ve görülememesinin verdiği huzursuzluk üzerinden aktarılmıştır.

Megalafobi (Büyük cisimler korkusu): Öğrenci H tarafından, büyük nesne ve cisimlerden korkma ve kaygı duyma hakkında tasarlanan tipografik afişte "megalafobi" kelimesi bölünerek kullanılmıştır. Kelimenin bir kısmı anlatı yüzeyinin tamamını kaplarken fobi kelimesinin yalnızca "A" harfinin tırnağına yerleşmiş olması bir zıtlık vurgusudur. Dolayısıyla büyük cisimler korkusu küçük harflerin de aynı afiş yüzeyinde yer almasıyla anlatılmak istenmiştir. Harf formlarının büyük cisimlere vurgu yapar nitelikte kullanımının yanı sıra harf formları deforme edilmiştir. Tipografik afişte siyah korkunun rengi olarak belirlenmiştir.

Görsel 7-8. Öğrenci G tarafından hazırlanan “Microphobia Afişi”, Öğrenci H tarafından hazırlanan “Megalafobi Afişi” 2019 (Pembe Aktürk Arşivi)

Nyctophobia (Karanlık korkusu): Öğrenci I tarafından, karanlıktan korkma, kaygı ve aşırı hassasiyet duyma durumunu anlatmak için hazırlanan afişte tipografi, daha resimsel dilde ele alınmıştır. Korku ve karanlığı hissettirebilmek için karanlığın ortasında yer alan aydınlıkta “Nyctophobia” kelimesi yer almaktadır. Öğrenci J, karanlık ve aydınlığı birlikte kullanarak zıtlık kavramı ile anlamı güçlendirmeye çalışmıştır. Öğrenci J tarafından hazırlanan afişte tipografi yazı tipi kütüphanesinden herhangi bir yazı tipi seçilmeden öğrenci tarafından çizilmiştir.

Obesofobi (Şişmanlama korkusu): Öğrenci J, aşırı kilo olarak şişmanlamaktan korkma kavramı “Obesofobi”yi kendi çizdiği harf formlarıyla tipografik olarak ifade etmiştir. Afiş yüzeyinin tamamını kavramı anlatabilmek için kullanmıştır; özellikle anlatı yüzeyinin tam ortasında kullandığı “O” formunu şişman, sarkık bir göbek gibi tasarlayarak, kavramın tipografik ifadesini güçlendirmiştir. “Obesofobi” kavramında kullandığı diğer harf formlarını da şişirip sarkıtmıştır. Öğrenci J, korkunun rengini ise siyah olarak belirlemiştir.

Görsel 9-10. Öğrenci I tarafından hazırlanan "Nyctophobia Afişİ", Öğrenci J tarafından hazırlanan "Obesofobi Afişİ" 2019 (Pembe Aktürk Arşivi)

Sonuç

"Tipografi Çalıştayı" katılımcılarından alınan olumlu dönütler doğrultusunda, planlı eğitim öğretim yılı içinde düzenlenen çalıştayın soyut kavramların aydınlatılması sürecinde takip eden tasarım çalışmalarında da katkıda bulunacağı öngörülmüştür. "Tipografi Çalıştayı"nda öğrenciler tarafından tipografinin olanakları doğrultusunda çözümlenen çeşitli konulardaki korku isimleri, kavramlar tasarlanmış durumları ile birer imgesözdür. İmgesözler tipografinin olanaklarıyla kavramı anlatmak, aydınlatmaktır. Bu noktada tipografi kavramın ya da anlamın görüntüsünü, duygusunu alıcıya yansıtmaktadır. Uçar'a göre imgesöz yazı tasarımı ve tipografi eğitiminin de vazgeçilmez bir çalışma konusudur (2019, s. 187). "Tipografi Çalıştayı" kapsamında hazırlanan tipografik fobi afişleri, fobi başlığı altında toplanan ve çeşitli şeylere karşı duyulan aşırı endişe ve korkuları ifade eden kavramları aydınlatmıştır. Bu çalışma ile katılımcılar, tasarımda yalnızca tipografiyi ve onun imkanlarını kullanarak endişe, korku, kaygı gibi güçlü duyguları ifade edebilmenin mümkün olduğunu keşfetmiştir. Bu keşif tipografinin imkanlarının geniş ve sınırsız olduğu bilgisinin zihinlerine ekilmesini sağlamıştır. Tipografik tasarımda, kavram tasarımında kullanılan yazı tipi, kavramın dizilme biçimi, harfler arasındaki mesafeler ve harf formlarının konumlandırılması, harf formları üzerindeki küçük zeki dokunuşlar anlama ve tasarıma önemli katkılarda bulunmaktadır. Bir grupla, belli bir zaman diliminde gerçekleşen üretim serüveninin, aşağıda yer alan faydaları sağladığı, sağlayacağı düşünülmektedir. Tıpkı yaşamımız gibi tipografi eğitim alanı olasılıklarla doludur ve bu olasılıkları keşfetmek bu alanda düzenlenen çalıştaylarla mümkündür. Yukarıda incelenen örnekler için sonsuz sayıda tipografik düzen, tasarım alternatifi hazırlanabilir, bu araştırmaya dahil olan çalıştay katılımcılarının zihinlerinden tasarım yüzeyine yansıyanlar bir örnek oluşturması bakımından sunulmuştur. Ders dışı bir etkinlik olan çalıştayların planlı öğretim yılı içinde öğrencilere nefes alma alanı yarattığı ve tipografik tasarımda yeni kapılar aralamaya yardımcı olduğu gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda tipografi konusunda yapılan çalıştay;

Tasarım eğitiminin güncellenmesini sağlar.

Katılımcıda, yürütücüde ve izleyicide düşün sisteminin güncellenmesini sağlar.

Katılımcının daha yaratıcı olabileceği bir alanı ya da konuyu keşfetmesini sağlar.

Katılımcı tipografinin yaratıcı ve etkileyici gücünü fark eder.

Katılımcı tipografinin bilgilendirme, iletişim kurma, kurdurma, okunma, okutma işlevinin dışında sanatsal değeri olduğunu anlar.

Katılımcı tipografinin anlam aktarma, taşıma rolünü keşfederken, çalıştığı kavrama göre yazı tipi seçmeyi, harf formu seçmeyi, tasarlamayı öğrenir.

Katılımcının aynı konuda çalışan bir gurubun, yaratıcı çözümlerine şahit olması katılımcıyı tasarım olasılıkları konusunda besler, geliştirir.

Farklı grup ve atölye yürütücüsü ile bir konu üzerinde, demokratik bir ortamda çalışmayı deneyimler.

Katılımcı süreç odaklı yaklaşımla tasarım, proje üretmeyi deneyimler.

Eleştirel bir çözüm ortamında tipografiye dair çeşitli sorgulamalar yaparak sıradan fikirleri çürütür, Özgün fikirler geliştirir.

Tipografi Eğitimi sürecinde, akademik ders yılı içinde planlanan ders saatlerinin yanında çalıştaylar eğitime önemli katkı sağladığı görülmüştür. Çalıştay yürütücüsü ve öğrencilere-katılımcılara sağlanan özgür düşünme ve tasarlama ortamı, tipografinin ve estetik problem çözme eylemi olan tasarlama eylemini yeniden değerlendirmelerini sağlamıştır. Ülkemizde, harflerin tasarımda aktif ve etkili kullanımının aşılması, tasarımda tipografi kültürünün oluşturulması, tipografi eğitimine çalıştayların dahil edilmesi ile mümkün olacaktır.

Kaynaklar

- Ambrose, G. ve Harris, P., (2014) Grafik Tasarımda Tipografi, Çev. Bengisu Bayrak, İstanbul: Literatür Yayıncılık.
Ambrose, G. ve Harris, P., (2012) Tipografinin Temelleri, Çev. Bengisu Bayrak, İstanbul: Literatür Yayıncılık.
Şahan, H. Hüseyin, (2011) Öğretim Yöntem ve Teknikleri, Ankara: Detay Yayıncılık.
Uçar, T. F., (2019) Görsel İletişim ve Grafik Tasarım, İstanbul: İnkılap Yayınevi.
İnce, M. ve Işır Yarkataş, Ö. (2017) "Tasarım Çalıştayları (Workshopları) ve Çağdaş Tasarım Eğitiminde Önemi" Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, Eskişehir.
Bağlantılar:
Bağlantı 1: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Çalıştay>, Erişim Tarihi: 20.01.2023.
Bağlantı 2: <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/fobi>, Erişim Tarihi: 20.01.2023.
Bağlantı 3: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Fobi>, Erişim Tarihi: 20.01.2023.

THE CONTRIBUTION OF WORKSHOPS TO TYPOGRAPHY EDUCATION: AN EXAMPLE OF A WORKSHOP

Pembe AKTÜRK

Typography is the most valuable communication and design element used to convey the text to the recipient and present it impressively. Developing technology has enabled the rapid expansion of the domain and boundaries of the term typography, which emerged with the invention of the printing press. Following this development and change in the field of typography is possible by increasing extracurricular activities in addition to course hours during the planned academic year. Workshops, an applied scientific teaching technique; It contributes to education with its critical, democratic, flexible, open to experimentation, process-oriented and collaborative structures. In this research, the contribution of the workshops to typography education is exemplified through the "Typography Workshop on Phobias" held with a group of 20 4th year students of the Graphics Department of Selçuk University, Faculty of Fine Arts. The workshop was completed in an 8-hour study period, 4 hours per week, over a 2-week period. The sample designs included in this study were randomly selected from 21 studies designed in the workshop. The selected typographic works are about pathological fears such as "Arithmophobia, Arachnophobia, Astraphobia, Apiphobia, Barophobia, Dinophobia, Megalaphobia, Microphobia, Nyctophobia, Obesophobia". It was observed that the typographic phobia posters produced quickly within the scope of the workshop in a short period of time informed the students about the effective, creative and appropriate use of typography in the context of the subject being studied. In this regard, it is recommended to include workshops in education where students-participants feel free, produce by sharing, discover new connections in creativity, experience and make original productions.

Keywords: Typography, Typography Education, Workshop